

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
29 päivänä huhtikuuta 2004 *

Asiassa C-224/02,

jonka korkein oikeus (Suomi) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Heikki Antero Pusa

vastaan

Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö

ennakkoratkaisun EY 18 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomari P. Jann, joka hoitaa viidennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit C. W. A. Timmermans, A. Rosas, A. La Pergola (esittelevä tuomari) ja S. von Bahr,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Suomen hallitus, asiamiehenään E. Bygglin,

— Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato A. Cingolo,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään C. O'Reilly ja P. Aalto,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Suomen hallituksen, asiamiehenään T. Pynnä, ja komission, asiamiehinään C. O'Reilly ja P. Aalto, 25.9.2003 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 20.11.2003 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Korkein oikeus on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 14.6.2002 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.6.2002, EY 234 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen EY 18 artiklan tulkinnasta.
- 2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Pusa ja Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö ja jossa on kyse sen määrittämisestä, mihin määrään asti jälkimmäisellä on oikeus vaatia Pusan Suomesta saaman eläkkeen ulosmittausta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön oikeus

- 3 EY 18 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, jollei tässä sopimuksessa määrätystä tai sen soveltamisesta annetuissa säännöksissä säädetyistä rajoituksista ja ehdoista muuta johdu.”

4 EY 12 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään seuraavaa:

”Kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä tämän sopimuksen soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän sopimuksen erityismääräysten soveltamista.”

Kansallinen lainsäädäntö

5 Ulosottolain mukaan maksuvelvollisen omaisuutta, mukaan lukien hänen tietyin väliajoin saama palkka- tai eläketulo, voidaan ulosmitata maksuvelvollisuuden toteuttamiseksi.

6 Ulosottolaissa säädetään kuitenkin, että osa palkasta on jätettävä ulosmittaamatta. Koska tämä osa lasketaan tiettyjen suhdelukujen mukaisesti muun muassa velallisen kokonaistulojen perusteella, sen suuruus vaihtelee.

7 Ulosottolain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kun ulosmittaus toimitetaan palkasta, joka maksetaan tietyin väliajoin, on kuitenkin aina jätettävä ulosmittaamatta vähintään niin paljon kuin velallisen, sen mukaan kuin asetuksella määrätään, katsotaan seuraavaan palkanmaksupäivään asti tarvitsevan omaan elatukseensa ja hänen elatuksensa varassa olevien aviopuolisonsa sekä omien ja puolisonsa lasten ja ottolasten elatukseen [jäljempänä suojaosuus].”

8 Ulosottolain 4 luvun 6 b §:n 2 momentin mukaan ”ulosmittaamatta jätettävä palkan osa lasketaan siitä määrästä, joka on jäänyt jäljelle, kun laissa säädetty pidätys veron ennakkoperintää varten on toimitettu”.

9 Ulosottolain 4 luvun 6 a §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Milloin velallisen maksukyky on sairauden, työttömyyden tai muun erityisen syyn takia olennaisesti vähentynyt, saadaan ulosmittaamatta jätettävä palkan osa määrätä toistaiseksi tai määrättyä aikana maksettavien palkkaerien osalta suuremmaksi kuin mitä 6 §:n säännösten mukaan on jätettävä ulosmittaamatta. Määräyksen perusteesta on tehtävä merkintä ulosmittauspöytäkirjaan tai tällaisen määräyksen antamiseksi erikseen pidettävässä toimituksessa laadittavaan pöytäkirjaan. — ”

10 Ulosottolain 4 luvun 7 §:n mukaan palkkaa koskevia saman luvun säännöksiä on sovellettava myös eläkkeisiin.

11 Espanjan kuningaskunta ja Suomen tasavalta ovat tehneet 15.11.1967 tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi sopimuksen (jäljempänä verosopimus), jonka 18 artiklassa määrätään seuraavaa:

” — verotetaan aikaisempaan palvelukseen perustuvista eläkkeistä ja muista samanluonteisista hyvityksistä vain siinä sopimusvaltiossa, jossa hyvityksen saaja asuu.”

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

- 12 Pusa on Suomen kansalainen. Eläkkeelle jäätyään hän muutti Suomesta Espanjaan, jossa hän edelleen asuu. Hän saa Suomessa työkyvyttömyyseläkettä, joka maksetaan hänen Suomessa olevalle pankkitililleen.
- 13 Riihimäen kihlakunnanviraston avustava ulosottomies on 27.10.2000 ulosmittanut Pusan eläkkeestä osan sellaisen saamisen perimiseksi, joka Osuuspankkien Keskinäisellä Vakuutusyhtiöllä on Pusaan kohtaan hänen ottamansa lainan perusteella.
- 14 Koska Pusa on verosopimuksen mukaan eläketulostaan verovelvollinen Espanjassa ja koska hänen eläkkeestään ei siksi toimiteta Suomessa pidätystä veron ennakkoperintää varten, ulosmitattava osa hänen eläkkeestään laskettiin hänen bruttoeläkkeestään. Eläkettä maksavalle eläkevakuutusyhtiölle ulosottolain nojalla annetun maksukiellon mukaan eläkevakuutusyhtiön oli velan perimiseksi pidätettävä 1/3 Pusan eläkkeen nettomäärästä tai, jos nettomäärä oli enintään 5 238 Suomen markkaa kuukaudessa, 3/4 nettomäärän ja suojaosuuden erotuksen määrästä; suojaosuus oli tuolloin 97 Suomen markkaa päivää kohti.
- 15 Pusa on valittanut tästä päätöksestä. Hän on esittänyt, että jos ulosmitattavissa olevaa eläkkeen osaa määritettäessä ei oteta huomioon sitä, että hän maksaa vuosittain jälkikäteen eläkkeestään 19 prosenttia veroa Espanjaan, hänelle jää kuukausittain käytettäväksi eläkkeestään vähemmän kuin hänelle jäisi siinä

tilanteessa, että hän asuisi edelleen Suomessa. Pusan mukaan tämä on ristiriidassa sen kanssa, että unionin kansalaisille on EY:n perustamissopimuksessa turvattu oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella. Niinpä korkein oikeus on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 18 artikla taikka jokin muu yhteisön oikeuden normi esteenä sellaiselle kansalliselle sääntelylle, jonka mukaan rahavelkaa koskevan tuomion täytäntöönpanemiseksi toimitettavassa ulosmittauksessa se osuus velalliselle määräjain maksettavasta eläkkeestä, johon ulosmittaus voi kohdistua, määrätään vähentämällä eläkkeestä kyseisessä jäsenvaltiossa perittävä tuloveron ennakko, kun taas tuloveroa, jonka toisessa jäsenvaltiossa asuva velallinen on velvollinen maksamaan asuinvaltiossaan, ei oteta vähennyksenä huomioon, minkä vuoksi ulosmitattava osuus jälkimmäisessä tapauksessa muodostuu suuremmaksi sen määräytyessä eläkkeen brutto- eikä nettomäärän pohjalta?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- ¹⁶ Kuten yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, unionin kansalaisuus on tarkoituksensa puolesta jäsenvaltioiden kansalaisten perustavaa laatua oleva asema, jonka nojalla samassa tilanteessa olevat henkilöt voivat saada perustamissopimuksen aineellisella soveltamisalalla osakseen saman oikeudellisen kohtelun kansalaisuudestaan riippumatta, jollei tätä koskevista nimenomaisesti määräytyistä poikkeuksista muuta johdu (ks. erityisesti asia C-184/99, Grzelczyk, tuomio 20.9.2001, Kok. 2001, s. I-6193, 31 kohta; asia C-224/98, D’Hoop, tuomio 11.7.2002, Kok. 2002, s. I-6191, 28 kohta ja asia C-148/02, Garcia Avello, tuomio 2.10.2003, Kok. 2003, s. I-11613, 22 ja 23 kohta).

- 17 Tällaisia yhteisön oikeuden soveltamisalaan kuuluvia tilanteita ovat muun muassa tilanteet, jotka koskevat perustamissopimuksessa taattujen perusvapauksien, erityisesti EY 18 artiklassa myönnetyn vapauden liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, käyttämistä (ks. erityisesti em. asia Grzelczyk, tuomion 33 kohta; em. asia D’Hoop, tuomion 29 kohta ja em. asia Garcia Avello, tuomion 24 kohta).
- 18 Koska unionin kansalaista on kohdeltava kaikissa jäsenvaltioissa oikeudellisesti samalla tavalla kuin samassa tilanteessa olevia näiden jäsenvaltioiden omia kansalaisia, olisi liikkumisvapautta koskevan oikeuden vastaista, jos häntä saataisiin kohdella siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on, epäedullisemmin kuin häntä kohdeltaisiin siinä tapauksessa, että hän ei olisi käyttänyt perustamissopimuksessa annettuja liikkumisvapautta koskevia mahdollisuuksia (em. asia D’Hoop, tuomion 30 kohta).
- 19 Nämä mahdollisuudet eivät nimittäin saisi täyttää vaikutustaan, jos niiden käyttäminen saataisiin tehdä jäsenvaltion kansalaiselle vähemmän houkuttelevaksi sillä tavalla, että hänen oleskelulleen vastaanottavassa jäsenvaltiossa asetetaan esteitä hänen kotivaltionsa lainsäädännössä, joka on hänelle epäedullinen sen vuoksi, että hän on käyttänyt näitä mahdollisuuksiaan (ks. vastaavasti em. asia D’Hoop, tuomion 31 kohta).
- 20 Kansallisesta lainsäädännöstä, jossa tietyt oman maan kansalaiset asetetaan epäedullisempaan asemaan pelkästään sen vuoksi, että he ovat käyttäneet vapauttaan liikkua ja oleskella toisessa jäsenvaltiossa, aiheutuisi epäyhdenvertaista kohtelua, joka on vastoin unionin kansalaisuuden taustalla olevia periaatteita eli saman oikeudellisen kohtelun takaamista unionin kansalaisen käyttäessä liikkumisvapauttaan (em. asia D’Hoop, tuomion 34 ja 35 kohta). Tällainen lainsäädäntö voi olla perusteltu ainoastaan, jos se perustuu objektiivisiin ja kyseessä olevien henkilöiden kansalaisuudesta riippumattomiin syihin, jotka ovat oikeassa suhteessa kansallisessa oikeudessa hyväksyttävästi tavoiteltuun päämäärään (em. asia D’Hoop, tuomion 36 kohta).

- 21 Näin ollen on ratkaistava, seuraako pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa ulosottolaista, että niitä Suomen kansalaisia, jotka ovat muuttaneet asumaan Espanjaan, kohdellaan epäedullisemmin kuin Suomessa edelleen asuvia Suomen kansalaisia pelkästään siksi, että ensin mainitut ovat käyttäneet oikeuttaan vapaaseen liikkumiseen; jos näin osoitetaan olevan, on myös ratkaistava, onko tällainen erilainen kohtelu perusteltavissa tämän tuomion 20 kohdassa mainituilla syillä.
- 22 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on aluksi täsmennettävä, että vaikka pakkotäytäntöönpano velkojen perimiseksi kuuluukin yleensä jäsenvaltioiden toimivaltaan, kuten Suomen hallitus on korostanut, jäsenvaltioiden on tätä toimivaltaansa käyttäessään noudatettava yhteisön oikeutta ja erityisesti niitä perustamissopimuksen määräyksiä, jotka koskevat vapautta liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, sellaisena kuin tämä vapaus on taattu EY 18 artiklassa (ks. vastaavasti asia C-135/99, Elsen, tuomio 23.11.2000, Kok. 2000, s. I-10409, 33 kohta ja em. asia Garcia Avello, tuomion 25 kohta).
- 23 Kuten korkein oikeus on korostanut, nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on riidatonta, että kun kyse on sen osan määrittämisestä, joka voidaan ulosmitata Suomessa tietyin väliajoin maksettavasta eläkkeestä, ulosottolaissa säädetään nimenomaisesti, että Suomessa pidätetty tuloveron ennakko vähennetään, mutta näin ei säädetä sen veron osalta, joka eläkkeensaajan on myöhemmin maksettava eläkkeestä siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu.
- 24 Tältä osin on ensinnäkin todettava, että se, että ulosottolaissa ei säädetä, että tietyin väliajoin maksettavasta eläkkeestä myöhemmin kannettava vero on vähennettävä eläkkeestä määritettäessä eläkkeestä ulosmittavissa olevaa osuutta, ei vielä itsessään johda sellaiseen erilaiseen kohteluun, joka on yhteisön oikeuden vastaista.

- 25 Kuten ennakoratkaisupyynnöstä ja Suomen hallituksen yhteisöjen tuomioistumelle esittämistä kirjallisista huomautuksista ilmenee, kun ulosottolaissa säädetään, että tietyin väliajoin maksettavat eläkkeet ovat ulosmitattavissa mutta ulosmittaus on mahdollista ainoastaan tiettyyn osuuteen asti, ulosottolaissa pyritään yhtäältä mahdollistamaan se, että velkojat voivat käyttää oikeuttaan saada perityksi heille kuuluvat rahamäärät, ja toisaalta samanaikaisesti varmistamaan se, että ulosmittauksella ei vaaranneta velallisen vähimmäistoimeentuloa taikka sitä elatukseen tarvittavaa vähimmäistulotasoa, joka suojaosuudella on tarkoitus taata.
- 26 Tällaiset päämäärät — joiden tausta-ajatuksena on se, että velallinen saa jättää velkojensa perimisoikeuden ulkopuolelle rajoitetun osan kuukausituloistaan siinä määrin kuin näin voidaan turvata hänen vähimmäistoimeentulonsa — näyttävät oikeuttavan sen, että eläkkeestä ulosmitattavissa olevaa osaa määritettäessä otetaan huomioon ainoastaan se määrä, joka todellisuudessa maksettaisiin asianomaiselle, jos ulosmittausta ei toimitettaisi, eli se määrä, joka saadaan erityisesti ennakonpidätyksen toimittamisen jälkeen, kuten Suomen hallitus on esittänyt.
- 27 Samasta syystä Suomen lainsäädäntöä ei lähtökohtaisesti voida pitää puutteellisenä sillä perusteella, ettei ulosottolaissa ole säädetty siitä, että jo ennakolta otettaisiin huomioon verovelka, joka ei ole vielä erääntynyt maksettavaksi ja joka ei tästä syystä siis vielä uhkaa vähimmäistoimeentuloa, joka ulosottolaissa pyritään turvaamaan kyseiselle velalliselle.
- 28 Jos näin ei olisi, tällöin loukattaisiin perusteettomasti velkojien oikeuksia, jotka ulosottolaissa pyritään myös hyväksyttävästi turvaamaan, kuten Suomen hallitus on aivan oikein todennut.

- 29 On sitä vastoin todettava toiseksi, että ulosottolaki on ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa, jos siinä suljetaan täysin pois se, että asuinvaltiona olevassa jäsenvaltiossa maksettava vero otetaan huomioon tilanteessa, jossa velvollisuus tällaisen veron maksamiseen on todellisuudessa syntynyt ja vero tästä syystä vaikuttaa vastaavassa määrin velallisen todelliseen tulotasoon ja erityisesti hänen kykynsä huolehtia perustarpeistaan.
- 30 On nimittäin muistutettava, kuten korkein oikeuskin on todennut, että jos tällaista veroa ei oteta huomioon Pusan osalta, joka asuu Espanjassa ja joka on velvollinen maksamaan eläkkeestään veroa Espanjassa asianomaisen verosopimuksen mukaisesti, Pusan käytettäväksi jää kyseiseltä verovuodelta eläkkeeseen kohdistuvan ulosmittauksen ja veron kantamisen jälkeen vähemmän eläkettä kuin hänelle olisi jäänyt, jos hän olisi edelleen asunut Suomessa.
- 31 Tästä viimeksi mainitusta seikasta johtuu, että jos ulosottolakia on tulkittava niin, että sen mukaan Pusan Espanjassa näin maksamaa veroa ei voida millään tavalla ottaa huomioon, tällaisesta erilaisesta kohtelusta seuraa varmasti ja väistämättömästi, että Pusa asetetaan epäedullisempaan asemaan siksi, että hän on käyttänyt hänelle EY 18 artiklassa taattua oikeuttaan liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioissa.
- 32 Muuttaessaan asumaan Espanjaan asianomainen henkilö menettää nimittäin ulosottolain perusteella — jota häneen sovelletaan edelleen ulosmittaessa hänen eläkettään Suomessa — ja verosopimuksen mukaisesti automaattisesti sen edun, joka muodostuu hänen osaltaan siitä, että hänen eläkkeestään maksama vero otetaan huomioon ulosmittavissa olevaa eläkkeen osaa määritettäessä; edun menettäminen johtuu tällöin siitä, että ulosottolaissa käytetty peruste tällaiselle huomioon ottamiselle on ennakonpidätyksen toimittaminen, joka kuitenkin asianomaisen henkilön osalta edellyttäisi juuri sitä, että hän ei muuttaisi asumaan Espanjaan (ks. vastaavasti em. asia Elsen, tuomion 34 kohta).

- 33 Tällaisesta veron huomiotta jättämisestä aiheutuva kohtelun erilaisuus ei myöskään ole perusteltavissa.
- 34 Sitä, että asuinvaltiona olevassa jäsenvaltiossa maksettavan veron huomioon ottaminen suljetaan täysin pois, vaikka velvollisuus tällaisen veron maksamiseen on todellisuudessa syntynyt ja vero tästä syystä vaikuttaa vastaavassa määrin velallisen todelliseen tulotasoon ja erityisesti hänen kykynsä huolehtia perustarpeistaan, ei nimittäin voida perustella niillä hyväksyttävillä päämäärillä, joihin ulosottolaililla pyritään ja jotka on esitetty tämän tuomion 25 kohdassa, koska tällainen poissulkeminen on jopa ristiriidassa sen päämäärän kanssa, jonka mukaan velalliselle on turvattava vähimmäistoimeentulo tai se elatukseen tarvittava vähimmäistulotaso, joka muodostuu suojaosuudesta.
- 35 Edellä esitetystä seuraa, että yhteisön oikeus on lähtökohtaisesti esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan tässä jäsenvaltiossa tietyin väliajoin velalliselle maksettavasta eläkkeestä ulosmitattavissa olevaa osaa määritettäessä eläkkeestä vähennetään tässä jäsenvaltiossa maksettavan tuloveron ennako, kun taas sitä veroa, joka eläkkeensaajan on myöhemmin maksettava eläkkeestä hänen asuinvaltionaan olevassa jäsenvaltiossa, ei oteta huomioon määritettäessä eläkkeestä ulosmitattavissa olevaa osuutta, koska tällaisesta erilaisesta kohtelusta seuraa, että viimeksi mainitussa tilanteessa velalliselle jää eläkkeen verottamisen jälkeen todellisuudessa vähemmän vuosituloa käytettäväkseen kuin ensiksi mainitussa tapauksessa.
- 36 On kuitenkin tuotava kolmanneksi esiin se, että Suomen hallitus on todennut yhteisöjen tuomioistuimelle esittämässään huomautuksissa, että ulosottolakia ja erityisesti sen 4 luvun 6 a §:n 1 momenttia tulkitaan käytännössä niin, että näiden säännösten mukaisessa velallisen maksukyvyyn tapauskohtaisessa arvioinnissa voidaan ottaa huomioon toiseen jäsenvaltioon maksettava vero, mikäli velallinen esittää selvityksen toisessa jäsenvaltiossa maksamansa veron tosiasiallisesta määrästä ja muista seikoista, jotka vaikuttavat hänen maksukykyynsä. Suomen hallituksen mukaan ulosottolaisa mahdollistetaan myös se, että kun ulosmittaus on jatkunut vuoden ajan, velallinen voi saada niin sanottuja vapaakuukausia, joiden kuluessa ulosmittaus on kokonaan tai osittain keskeytyneenä, mikä

mahdollistaa toisessa jäsenvaltiossa todellisuudessa maksettavan veron huomioon ottamisen. Pusa ei kuitenkaan ole Suomen hallituksen mukaan käyttänyt hyväkseen näitä ulosottolain tarjoamia mahdollisuuksia.

- 37 Tältä osin on huomautettava, ettei yhteisöjen tuomioistuimen asiana ole ottaa kantaa kansallisten säännösten tulkintaan, vaan yhteisöjen tuomioistuinten ja kansallisten tuomioistuinten välisen toimivallanjaon mukaisesti sen on lähtökohtaisesti otettava huomioon ennakkoratkaisukysymykseen liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat sellaisina kuin ne on määritelty ennakkoratkaisupyynnössä (asia C-475/99, *Ambulanz Glöckner*, tuomio 25.10.2001, Kok. 2001, s. I-8089, 10 kohta).
- 38 Tästä seuraa, että ainoastaan korkeimman oikeuden asiana on tutkia, onko ulosottolakia todellakin tulkittava sillä tavalla kuin Suomen hallitus on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle.
- 39 Koska kuitenkin ennakkoratkaisupyynnössä itsessään viitataan ulosottolakiin ja erityisesti sen 4 luvun 6 a §:n 1 momenttiin ja koska ennakkoratkaisupyynnössä ei ole esitetty mitään sellaista, mikä olisi omiaan osoittamaan vääräksi Suomen hallituksen esittämän tulkinnan, yhteisöjen tuomioistuimen on syytä tutkia, onko EY 18 artikla esteenä näin tulkitulle kansalliselle lainsäädännölle.
- 40 Tältä osin on heti aluksi muistutettava, että kuten tämän tuomion 24–28 kohdasta ilmenee, ulosottolailla tavoitellut hyväksyttävät päämäärät ovat omiaan oikeuttamaan sen, että velallisen asuinvaltioon olevassa jäsenvaltiossa eläkkeestä maksama vero otetaan kyseisen lainsäädännön mukaan huomioon eläkkeestä ulosmitattavissa olevaa osuutta määritettäessä vain, jos tämän veron tarkka määrä on tiedossa ja jos on selvitetty, että tämä määrä on todellisuudessa maksettu tai että se on maksettava tietyn ajan kuluessa.

- 41 Jos sitä vastoin nämä edellytykset täyttyvät, yhteisön oikeus edellyttää — kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 30 kohdassa — sitä, että tällainen vero otetaan huomioon kansallisessa lainsäädännössä sillä tavalla, että Espanjassa asuva velallinen voi vuosikohtaisesti saada muutetuksi eläkkeestään ulosmitattavissa olevat osuudet sellaisiksi kuin ne olisivat tilanteessa, jossa vero olisi pidätetty Suomessa.
- 42 Edellytys, jonka mukaan velallisen on osoitettava, että hän on maksanut asuinvaltiossaan määrätyn rahamäärän eläkkeestä suoritettavana verona tai että hänen on tietyn ajan kuluessa maksettava se, ei myöskään vaikuta suhteettomalta siihen hyväksyttävään päämäärään nähden, jonka mukaan on varmistettava, että määritettäessä sitä, onko eläke jätettävä osittain tai kokonaan ulosmittaamatta, vero otetaan huomioon vain, jos velvollisuus sen maksamiseen on syntynyt tai vero on maksettu.
- 43 On nimittäin katsottava, kuten Suomen hallitus on perustellusti esittänyt ja kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 30 ja 31 kohdassa, että lähtökohtaisesti juuri velallinen pystyy parhaiten esittämään tällaisen selvityksen nopeasti ja samalla luotettavasti.
- 44 Näin on kuitenkin vain, jos asian selvittämistä ja todistelua koskevilla kansallisilla säännöillä ei tehdä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi sitä, että velallinen käyttää oikeuttaan saada kyseinen vero asianmukaisesti huomioon otetuksi (ks. vastaavasti asia C-276/01, Steffensen, tuomio 10.4.2003, Kok. 2003, s. I-3735, 80 kohta).
- 45 Lopuksi on vielä lisättävä, että koska ulosottolaissa säädetään nimenomaisesti, että eläkkeestä ulosmitattavissa oleva osa määritetään nettoeläkkeen perusteella eli eläkkeensaajan Suomessa maksaman tuloveron ennakon pidättämisen jälkeen jäljelle jäävän määrän perusteella, velallisen mahdollisuus saada huomioon otetuksi vero, joka hänen on maksettava Espanjassa, siten, että eläkkeestä ulosmitattavissa olevaa osaa muutetaan, ei voi riippua ulosottoviranomaisten

harkintaan jätetystä arvioinnista, kuten myös komissio on perustellusti todennut. Tällaisen oikeuden täytyy päinvastoin ilmetä selvästi asianomaisesta kansallisesta lainsäädännöstä, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 32 kohdassa.

- 46 Tältä osin voidaan tuoda esiin se, että Suomen hallitus on täsmentänyt suullisessa käsittelyssä, että ulosottolakia ollaan uudistamassa ja että sen uudistettuun versioon on tarkoitus ottaa nimenomainen säännös sellaisten verojen huomioon ottamisesta, jotka maksuvelvollinen on maksanut hänen tulojensa osaan kohdistuneen ulosmittauksen jälkeen.
- 47 Korkeimman oikeuden asiana on tutkia, onko ulosottolaissa sellaiset säännökset, jotka täyttävät tämän tuomion 40–45 kohdassa täsmennetyt edellytykset.
- 48 Kaiken edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava seuraavasti:
- yhteisön oikeus on lähtökohtaisesti esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan tässä jäsenvaltiossa tietyin väliajoin velalliselle maksettavasta eläkkeestä ulosmitattavissa olevaa osaa määritettäessä eläkkeestä vähennetään tässä jäsenvaltiossa maksettavan tuloveron ennakko, kun taas sitä veroa, joka eläkkeensaajan on myöhemmin maksettava eläkkeestä hänen asuinvaltionsaan olevassa jäsenvaltiossa, ei oteta huomioon määritettäessä eläkkeestä ulosmitattavissa olevaa osuutta
  - yhteisön oikeus ei sitä vastoin ole esteenä tällaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jos siinä säädetään tällaisesta huomioon ottamisesta, vaikka lainsäädännössä asetettaisiinkin huomioon ottamisen edellytykseksi se, että

velallinen osoittaa, että hän on todellisuudessa maksanut määrätyn määrän tuloveroa asuinvaltioonan olevassa jäsenvaltiossa tai että hänen on tietyn ajan kuluessa maksettava siellä tällainen määrä. Näin on kuitenkin vain, jos ensinnäkin velallisen oikeus saada vero näin huomioon otetuksi ilmenee selvästi tästä lainsäädännöstä, jos toiseksi tässä huomioon ottamisessa sovellettavilla menettelysäännöillä voidaan turvata velallisen oikeus saada vuosikohtaisesti muutettua eläkkeestä ulosmitattavissa olevia osuuksia sellaisiksi kuin ne olisivat tilanteessa, jossa vero olisi pidätetty kyseiset säännökset antaneessa jäsenvaltiossa, ja jos kolmanneksi näillä menettelysäännöillä ei tehdä tämän oikeuden käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

Oikeudenkäyntikulut

- 49 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Suomen ja Italian hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut korkeimman oikeuden 14.6.2002 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

- 1) Yhteisön oikeus on lähtökohtaisesti esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan tässä jäsenvaltiossa tietyin väliajoin velalliselle maksettavasta eläkkeestä ulosmitattavissa olevaa osaa määritettäessä eläkkeestä vähennetään tässä jäsenvaltiossa maksettavan tuloveron ennakko, kun taas sitä veroa, joka eläkkeensaajan on myöhemmin maksettava eläkkeestä hänen asuinvaltioonan olevassa jäsenvaltiossa, ei oteta huomioon määritettäessä eläkkeestä ulosmitattavissa olevaa osuutta.

- 2) Yhteisön oikeus ei sitä vastoin ole esteenä tällaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jos siinä säädetään tällaisesta huomioon ottamisesta, vaikka lainsäädännössä asetettaisiinkin huomioon ottamisen edellytykseksi se, että velallinen osoittaa, että hän on todellisuudessa maksanut määrätyn määrän tuloveroa asuinvaltioonan olevassa jäsenvaltiossa tai että hänen on tietyn ajan kuluessa maksettava siellä tällainen määrä. Näin on kuitenkin vain, jos ensinnäkin velallisen oikeus saada vero näin huomioon otetuksi ilmenee selvästi tästä lainsäädännöstä, jos toiseksi tässä huomioon ottamisessa sovellettavilla menettelysäännöillä voidaan turvata velallisen oikeus saada vuosikohtaisesti muutettua eläkkeestä ulosmitattavissa olevia osuuksia sellaisiksi kuin ne olisivat tilanteessa, jossa vero olisi pidätetty kyseiset säännökset antaneessa jäsenvaltiossa, ja jos kolmanneksi näillä menettelysäännöillä ei tehdä tämän oikeuden käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

Jann

Timmermans

Rosas

La Pergola

von Bahr

Julistettiin Luxemburgissa 29 päivänä huhtikuuta 2004.

R. Grass

V. Skouris

kirjaaja

presidentti